

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls te LAKEN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	32177
Instelling	Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls
Directeur	Dirk VELDEMAN
Adres	Bonekruidlaan 88 - 1020 LAKEN
Telefoon	02-266.11.00
Fax	02-266.11.18
E-mail	sec.karelbuls@brunette.brucity.be
Website	http://www.brunette.brucity.be/nlkbuls/index.html
Bestuur van de instelling	Stad Brussel - Dep. Openbaar Onderwijs
Adres	Anspachlaan 6 - 1000 BRUSSEL-STAD
Scholengemeenschap	SG De Zenne
Adres	Emile Grysonlaan 1 - 1070 ANDERLECHT
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding van de Vlaamse
Adres	Gemeenschapscommissie Brussel Technologiestraat 1 - 1082 SINT-AGATHA-BERCHEM
Dagen van het doorlichtingsbezoek	04-11-2013, 05-11-2013, 06-11-2013, 07-11-2013, 08-11-2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	08-11-2013
Datum bespreking verslag met de instelling	05-12-2013
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Bart Maes
Teamleden	Marjan Meulewaeter, Serge Saubain, Marie-Rose Van Nooten
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan O/2/2006/118)	8
3.1.1.2 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan O/2/2006/299)	9
3.1.1.3 Duits in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Latijn-moderne talen (leerplan O/2/2007/146).....	11
3.1.1.4 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplannen O/2/2006/113, O/2/2006/298).....	12
3.1.1.5 Fysica in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplan O/2/2006/288)	14
3.1.1.6 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/008).....	15
3.1.1.7 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2012/009)	16
3.1.1.8 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/013)	18
3.1.1.9 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	19
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	21
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	21
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	22
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	23
4.1 Leerbegeleiding	23
4.2 Evaluatiepraktijk.....	24
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	26
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	28
6.1 Wat doet de school goed?.....	28
6.2 Wat kan de school verbeteren?	28
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	28
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	30
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING	30

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken

(zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:

- het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen

Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.

Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:

- het onderwijsaanbod
- de uitrusting
- de evaluatiepraktijk
- de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.

- een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
- een selectie van overige regelgeving.

2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
- ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls is een kleine aso-school. De school organiseert een A-stroom in de eerste graad en een waaier van dun bevolkte studierichtingen in de tweede en de derde graad. De school behoort tot het officieel gesubsidieerd onderwijs. Ze wordt bestuurd door de stad Brussel.

De leerlingengroep in het Hoofdstedelijk Atheneum vertoont een aantal specifieke kenmerken. Ongeveer de helft heeft schoolse achterstand opgelopen. Het aandeel leerlingen afkomstig van buiten België en van buiten de Europese Unie is de laatste jaren snel en sterk gestegen. De grote meerderheid van de leerlingen maakt deel uit van niet-Nederlandstalige of meertalige gezinnen. Een aantal leerlingen is afkomstig uit de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers. Tijdens het huidige schooljaar is het leerlingenaantal met twintig procent gestegen. Dit zet druk op de grootte van de lesgroepen in de eerste graad en in het eerste leerjaar van de tweede graad.

De school legt prioriteiten in haar werking om een antwoord te bieden op de behoeften van haar leerlingen. Het gaat dan om beleidsacties in verband met gelijke onderwijskansen (GOK), het talenbeleid en ICT. Op het vlak van ICT-infrastructuur is een inhaalbeweging ingezet. De achterstand blijft evenwel groot. De school slaagt er in om leerlingen individueel te begeleiden en goed in te spelen op de behoeften van leerlingen met specifieke zorgvragen. Er is evenwel nog geen veralgemeende aanpak die leerlingen ertoe aanzet om gaandeweg zelfstandige leerders en probleemoplossers te worden. De school zet ook op andere vlakken haar prioriteiten nog te weinig om in een doelgerichte en gedragen visie op het onderwijskundig beleid. Leraren werken te weinig binnen een uitgewerkt en samenhangend kader met richtlijnen en afspraken. Hierdoor krijgen de schoolprioriteiten een te beperkte vertaling naar de klaspraktijk.

Het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls beoogt een hartelijke school te zijn die voorbereidt op studeren in het hoger onderwijs en die belang hecht aan de vorming van de totale persoonlijkheid. Wat dit laatste betreft, slaagt de school er goed in haar visie waar te maken. Door een actieve vakoverschrijdende projectwerking biedt ze haar leerlingen een brede en harmonische vorming. De vakoverschrijdende eindtermen worden dan ook in voldoende mate nagestreefd. Het engagement van het personeel in deze projecten en in tal van andere activiteiten is sterk. Dit heeft onder meer te maken met de wijze waarop het beleid wordt gevoerd. Het beleidsteam stelt zich toegankelijk op. Er is een open communicatie die leidt tot een informele en familiale sfeer. De besluitvorming is zodanig georganiseerd dat het leiderschap met een aantal mensen wordt gedeeld.

De doorlichting van de geselecteerde vakken brengt een aantal tekorten aan het licht. De leerplanrealisatie voldoet niet voor Nederlands in de eerste graad. Dit geldt ook voor natuurwetenschappen in de eerste graad en voor fysica in de derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde. De leerplanrealisatie voldoet in de derde graad evenmin voor cultuurwetenschappen in de studierichting Humane wetenschappen en voor Duits in de studierichtingen Economie-moderne talen en Latijn-moderne talen. De tekorten hebben te maken met het onvoldoende afstemmen van het leren, onderwijzen en evalueren op het leerplan en op de doelgroep. Ook is de vakgroepwerking niet efficiënt genoeg. In de eerste graad zijn de lesgroepen bovendien groot. In de andere doorgelichte vakken worden de leerplandoelstellingen wel in voldoende mate gerealiseerd. Toch is over de vakken heen de ondersteuning van het leren en onderwijzen aan de hand van gepaste leermiddelen en infrastructuur een ernstig knelpunt. Het leren uitvoeren van een onderzoek behoort tot de verplichte doelen in studierichtingen van het aso. Ook dit is voor de school een werkpunt. De school heeft op dit vlak recentelijk al enkele verbeteringen aangebracht.

Een ander werkpunt is het verbeteren van de kwaliteit van de leerlingenevaluatie. Deze is in veel vakken te weinig afgestemd op het leerplan. Het verwachte niveau is meestal laag in verhouding tot de eindtermen. De school rapporteert op een weinig transparante wijze over een reeks van vakoverschrijdende attitudes en vaardigheden, onder meer aan de hand van de rubriek 'opvoeding'. Dit systeem ligt aan de basis van een overtreding op het inschrijvingsrecht: wie minder dan vijftig procent behaalt op opvoeding wordt het

schooljaar daarop niet meer ingeschreven. Leerlingen worden te weinig zorgvuldig gedelibereerd en georiënteerd met het oog op een passende studiekeuze. De motivering van de B- en C-attesten voldoet niet aan de regelgeving. De school beperkt uitgestelde beslissingen niet tot uitzonderlijke en individuele gevallen. Ook dit is niet in overeenstemming met de regelgeving.

Het uitbouwen van de interne kwaliteitszorg is een verbeterpunt voor de school. Ze evalueert te weinig systematisch de eigen werking op basis van gestelde doelen. Zo hebben de vele C-attesten in de eerste graad en het beperkte studiesucces in het hoger onderwijs nog niet geleid tot een grondige analyse. Ook maakte de school een aantal keuzes in het onderwijsaanbod die niet ondersteunend zijn voor een optimale leerplanrealisatie. Ze heeft deze keuzes nog niet aan een kritische reflectie onderworpen. De school houdt zich in het tweede leerjaar van de derde graad niet aan de regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster door een bijkomend uur in te richten dat niet beantwoordt aan de daarvoor geldende criteria.

Een aantal kwaliteitsaspecten bij de organisatie van het beleid met betrekking tot bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) scoort zwak. Wat de bewoonbaarheid en hygiëne zelf betreft, zijn er een aantal knelpunten. Er is een gedeelde verantwoordelijkheid voor het welzijnsbeleid tussen de stad Brussel en de school. De moeizame samenwerking ligt mee aan de basis van de vastgestelde knelpunten.

De onderwijsinspectie besluit de doorlichting met een beperkt gunstig advies. Aan de basis hiervan liggen de tekorten in de leerplanrealisatie van een aantal vakken, de tekorten op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en het niet respecteren van een aantal aspecten van de regelgeving. De school zal na drie schooljaren moeten aantonen dat de vastgestelde tekorten in voldoende mate zijn weggewerkt.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	natuurwetenschappen, Nederlands, techniek	
Graad 1 Latijn	natuurwetenschappen, Nederlands, techniek	
Graad 1 Moderne wetenschappen	natuurwetenschappen, Nederlands, techniek	
Graad 2 ASO Economie		economie
Graad 2 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		Duits, economie
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	fysica	economie
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Duits
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	fysica	fysica

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan O/2/2006/118)

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen worden in voldoende mate door de leerlingen bereikt. De studieresultaten zijn gebaseerd op een voldoende leerplangericht aanbod en op een nipt voldoende evaluatiepraktijk.

Onderwijsaanbod	Het onderwijsaanbod is voor beide vakken overwegend goed afgestemd op het beheersingsniveau van de leerplandoelen. Leerlingen krijgen daarbij frequent de kans om actief met de leerstof aan de slag te gaan en om theorieën en concepten toe te passen op concrete vraagstukken. Dikwijls wordt aangesloten bij de leefwereld van de leerlingen en bij de actualiteit.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	Het aanbod vertoont voldoende horizontale samenhang. De verticale samenhang is voor het vak cultuurwetenschappen niet optimaal. Er zijn overlappingen en hiaten tussen de tweede en de derde graad.
<i>Beheersingsniveau</i>	De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze aan bod. Het aanbod is soms uitgebreider dan het leerplan vraagt omdat een werkboek wordt gebruikt dat voor een ander leerplan is bedoeld. Om die reden krijgen sommige doelen al te veel aandacht en komen andere niet of met te weinig diepgang aan bod. In gedragswetenschappen is er te weinig aandacht voor de profielcomponent samenhang en wisselwerking. Ook bij cultuurwetenschappen wordt een aantal doelen niet of te oppervlakkig aangereikt. Dit is het geval voor het herkennen van veranderingsprocessen binnen maatschappelijke domeinen, het medialandschap in Vlaanderen, juridische aspecten van reclame en de invloed van wetenschap en techniek in de samenleving. Ook de niet-juridische controlemechanismen in de samenleving komen te beperkt aan bod, terwijl de juridische mechanismen een te groot aandeel krijgen. Voor het beschrijven, vergelijken en interpreteren van kunstwerken worden andere criteria gebruikt dan het leerplan vooropstelt. Daardoor is dit leerplanonderdeel voor de leerlingen moeilijker en abstracter dan nodig.
<i>Samenhang</i>	Er zijn enkele opdrachten in het kader van de onderzoekscompetentie, maar deze zijn te weinig doelgericht op de leerplandoelen afgestemd en maken nog geen deel uit van een progressieve opbouw. De opdrachten dagen leerlingen te weinig uit om de deeltaaligheden afzonderlijk en in samenhang zelf te leren toepassen. De aandacht voor het leren formuleren van onderzoeksvragen is beperkt.
Evaluatiepraktijk	De evaluatie is wat volledigheid en evenwicht betreft een afspiegeling van het onderwijsaanbod. Enkele doelen komen niet of met onvoldoende diepgang aan bod. Voor het overige is de evaluatie representatief voor het onderwijsaanbod: de aangeboden doelen worden geëvalueerd.
<i>Evenwicht</i>	
<i>Volledigheid</i>	Het beheersingsniveau is niet altijd voldoende afgestemd op de leerplandoelen. Leerlingen worden te weinig uitgedaagd. Hoewel er vooral in gedragswetenschappen af en toe getracht wordt om te peilen naar inzicht en toepassing, blijft de evaluatie te veel gericht op de reproductie van kennis.
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Transparantie</i>	

Wanneer inzicht wordt bevraagd, gaat dit te dikwijls over losse gehelen en zelden over verbanden en samenhang. Het toepassingsniveau is te beperkt tot het geven van voorbeelden. Dikwijls zijn toepassingsopdrachten vormen van verdoken reproductie. Er is weinig transfer aan de hand van nieuw materiaal. De gebruikte evaluatievormen zijn vrij stereotiep. Het taalgebruik in de evaluatie is niet altijd aangepast aan de noden van de leerlingen.

De resultaten zijn goed. Er zijn amper tekorten voor de onderzochte vakken.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Omwille van de kleine lesgroepen is de benadering zeer individueel. De leerlingen worden van nabij opgevolgd. Daartoe worden ook een voldoende aantal taken, opdrachten en toetsen ingezet. Het leren wordt verder ondersteund door het gebruik van enkele activerende werkvormen en enkele interessante excursies. Het leerklimaat is aangenaam en veilig. Er is aandacht voor structuur aan de hand van goed geordend cursusmateriaal en van presentaties. Voor leren leren is er geen systematische aandacht. Evenmin is er materiaal of zijn er initiatieven om instromers goed te begeleiden.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De mate waarin de infrastructuur en de leermiddelen de leerplanrealisatie ondersteunen, hangt af van het lokaal waarin lessen worden gegeven. Enkele lokalen zijn uitgerust met digitale borden en computers. In andere lokalen is er geen internetaansluiting noch mogelijkheid om te projecteren. In deze lokalen is het niet mogelijk een aantal leerplandoelen op een voldoende kwaliteitsvolle wijze te realiseren.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

Er is nood aan meer functioneel en diepgaand overleg op het vlak van aanbod, evaluatie en begeleiding, in het bijzonder wat de onderzoekscompetentie betreft. De recent gevolgde vakgebonden nascholing is beperkt.

3.1.1.2 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan O/2/2006/299)

Voldoet niet

Het aanbod en de evaluatie van het vak cultuurwetenschappen zijn onvoldoende afgestemd op het leerplan. Te veel specifieke eindtermen worden daarom niet door de leerlingen bereikt.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Het beheersingsniveau van het vak cultuurwetenschappen is te weinig gericht op de leerplandoelen. Het beschrijvende niveau overheerst. Er gaat te weinig aandacht naar het wetenschappelijk onderbouwen, naar het analyseren, synthetiseren en reflecteren, naar het leggen van relaties vanuit overkoepelende cultuurwetenschappelijke theorieën en modellen, naar het leren formuleren van standpunten. Er zijn een aantal interessante toepassingsopdrachten, maar het beoogde beheersingsniveau van deze toepassingen is veelal te laag in relatie tot de betrokken leerplandoelen. Er wordt aangesloten bij de leefwereld van de leerlingen en bij de actualiteit. Het aanbod vertoont hiaten bij alle profielcomponenten. Een aantal doelen komt niet, te beperkt of te impliciet aan bod. Zo worden opvattingen over de mens en over gelijkwaardigheid van mensen slechts impliciet met actuele wereldbeelden verbonden en in historisch en cultureel perspectief geplaatst (SET 11). Het doel over het ontstaan en de evolutie van culturele identiteit wordt niet aangereikt (SET 12). Dat geldt ook voor SET 24: waarden kunnen herkennen in eigen opvattingen en in die van anderen en hier tegenover een genuanceerd standpunt innemen. Bij SET 3 ontbreekt het vergelijkende perspectief en worden organisatievormen binnen maatschappelijke domeinen niet verbonden met historisch en cultureel bepaalde opvattingen over mens en maatschappij. Verder komen in het politieke domein totalitaire regimes te beperkt aan bod, evenals de druk van de toenemende

complexiteit van de samenleving op politieke organisaties. Het economische domein ontbreekt grotendeels, het levensbeschouwelijke domein wordt niet behandeld zoals in het leerplan bedoeld. Er gaat geen aandacht naar het kunnen beschrijven van de wisselwerking tussen verschillende maatschappelijke domeinen met aandacht voor veranderingsprocessen (SET 4). Het vanuit verschillende standpunten kunnen toelichten van soorten massacommunicatie (een aspect van SET 7) en regulerende maatregelen ten aanzien van massacommunicatiemiddelen kunnen analyseren en hun wenselijkheid vanuit verschillende standpunten kunnen beoordelen (SET 8), komen te beperkt aan bod. De spanning tussen individualisme en collectivisme in voorbeelden kunnen analyseren (SET 14) wordt niet aangeleerd. Voor het analyseren van een kunstwerk worden geen criteria gebruikt en leerlingen leren geen persoonlijke gefundeerde waardering over artistieke uitingen verwoorden (SET 20). Het onderwijsaanbod voor gedragswetenschappen is overwegend goed afgestemd op het beheersingsniveau van de leerplandoelen. Begrippen en denkkaders worden met voldoende diepgang behandeld. Leerlingen krijgen daarbij frequent de kans om actief met de leerstof aan de slag te gaan en om theorieën en concepten toe te passen op concrete vraagstukken. Dikwijls wordt aangesloten bij de leefwereld van de leerlingen en bij de actualiteit. De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze aan bod. Het aanbod is soms uitgebreider dan het leerplan vraagt omdat een werkboek wordt gebruikt dat voor een ander leerplan is bedoeld. Om die reden krijgen sommige doelen al te veel aandacht en komt de profielcomponent expressie met te weinig diepgang aan bod.

De horizontale samenhang tussen beide vakken wordt te weinig bewust nagestreefd. De verticale samenhang is voor het vak cultuurwetenschappen niet optimaal. Er zijn overlappings en hiaten tussen de tweede en de derde graad. De aanpak van de onderzoekscompetentie is niet gekaderd binnen een graad- en vakoverstijgend samenhangend geheel. In het eerste leerjaar van de derde graad gedragswetenschappen zijn er enkele opdrachten die gebruik maken van verschillende onderzoeksmethoden. In het tweede leerjaar van de derde graad worden de verschillende deelvaardigheden aangeleerd en meteen toegepast bij het maken van een eindwerk. Dit gebeurt in een afzonderlijk vak dat wordt georganiseerd voor alle leerlingen van het tweede leerjaar. Dit vak staat grotendeels los van de werking met betrekking tot de onderzoekscompetentie in de vakken van het specifiek gedeelte. Leerlingen hadden tot vorig schooljaar de keuze om een onderwerp te kiezen. Om die reden sluiten niet alle eindwerken aan bij het leerplan van cultuur- of gedragswetenschappen. Slechts enkele leerlingen slagen er in kwaliteitsvolle onderzoeksvragen te stellen. De conclusie is dikwijls een samenvatting van gevonden informatie in plaats van een antwoord op een onderzoeksvraag. Het confronteren van onderzoeksresultaten met andere standpunten komt nog niet aan bod. In de eindwerken wordt vooral gebruik gemaakt van literatuurstudie. Andere onderzoeksmethoden worden te weinig aangewend.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie is wat volledigheid en evenwicht betreft een afspiegeling van het onderwijsaanbod. In gedragswetenschappen komen enkele doelen niet of met onvoldoende diepgang aan bod. In cultuurwetenschappen zijn er heel wat leerplandoelen die niet of zeer beperkt worden geëvalueerd. Voor het overige is de evaluatie representatief voor het onderwijsaanbod: de aangeboden doelen worden geëvalueerd.

Het beheersingsniveau is voor cultuurwetenschappen in onvoldoende mate afgestemd op de leerplandoelen. Leerlingen worden te weinig uitgedaagd. De

evaluatie is te eenzijdig gericht op kennisreproductie. Er wordt in cultuurwetenschappen gebruik gemaakt van gevarieerde en creatieve evaluatievormen, maar het beheersingsniveau ervan is te laag. De evaluatie in gedragswetenschappen is taxonomisch evenwichtiger. Toch is ook hier het toepassingsniveau te veel beperkt tot het geven van voorbeelden. Er is in gedragswetenschappen een aanzet tot transfer aan de hand van nieuw materiaal.

Het taalgebruik in de evaluatie is niet altijd aangepast aan de noden van de leerlingen.

De criteria voor de procesevaluatie bij de onderzoekscompetentie zijn niet geëxpliciteerd. Feedback wordt mondeling gegeven. Het is niet duidelijk of deze feedback voldoende doelgericht is. De criteria voor de productevaluatie zijn te weinig afgestemd op de specifieke eindtermen. Hierdoor is de eindevaluatie te weinig een uitspraak over de mate waarin leerlingen onderzoekscompetent zijn.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Omwille van de kleine lesgroepen is de benadering zeer individueel. De leerlingen worden van nabij opgevolgd. Daartoe worden ook een voldoende aantal taken, opdrachten en toetsen ingezet. Het leren wordt verder ondersteund door het gebruik van enkele activerende werkvormen en enkele interessante excursies. Het leerklimaat is aangenaam en veilig. Er is aandacht voor structuur aan de hand van goed geordend cursusmateriaal, van presentaties en bij gedragswetenschappen ook aan de hand van samenvattingen. Voor leren leren is er geen systematische aandacht. Evenmin is er materiaal of zijn er initiatieven om instromers goed te begeleiden.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De mate waarin de infrastructuur en de leermiddelen de leerplanrealisatie ondersteunen, hangt af van het lokaal waarin lessen worden gegeven. Enkele lokalen zijn uitgerust met digitale borden en computers. In andere lokalen is er geen internetaansluiting noch mogelijkheid om te projecteren. In deze lokalen is het niet mogelijk een aantal leerplandoelen op een voldoende kwaliteitsvolle wijze te realiseren.

De beschikbare ICT-uitrusting en het digitale platform van de school worden op een adequate wijze door de leraren gebruikt met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

Er is nood aan meer functioneel en diepgaand overleg op het vlak van aanbod, evaluatie en begeleiding, in het bijzonder wat de onderzoekscompetentie betreft. De recent gevolgde vakgebonden nascholing is beperkt.

3.1.1.3 Duits in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Latijn-moderne talen (leerplan O/2/2007/146)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod voor Duits voldoet niet. Met de leerplandoelen wordt een behoorlijk studiepeil beoogd, maar niet bereikt.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Ondanks de inspanningen van de leraren beantwoordt het onderwijsaanbod onvoldoende aan de doelstellingen van het leerplan. In het eerste leerjaar zijn de lessen te sterk gericht op de beheersing van de woordenschat en grammatica eerder dan op de receptieve omgang met het Duits in levensechte dagelijkse situaties. De leerlingen worden vooral onderwezen in de grammatica en de woordenschat an sich. De productieve benadering van de taal ontbreekt. Een sterke uitbouw van gecontextualiseerde woordenschat is dan ook noodzakelijk. De leerlingen werken onvoldoende met taaltaken of verwerkingstaken. Het

toepassen van strategieën om het bereiken van het doel te bevorderen vanuit voorkennis, bepalen van leesdoel, tekstsoort herkennen, hypothesen vormen op basis van de lay-out, anticiperen op het vervolg en reflecteren over de eigen resultaten, krijgt onvoldoende oefenkansen.

De leerlingen gebruiken onvoldoende communicatiestrategieën zoals de betekenis van ongekende woorden afleiden uit de context, gebruik maken van beeldmateriaal, doelmatig traditionele en elektronische hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen.

Op het zelfstandig kunnen omgaan met kennis wordt onvoldoende ingegaan.

Uitrusting De uitrusting voldoet niet aan de minimale materiële vereisten van het leerplan.
ICT
Inzet uitrusting ICT kan onvoldoende ondersteunend als didactisch hulpmiddel bij het leren en
Leermiddelen onderwijzen van de taal en bij het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen (leren leren) worden ingezet. Het raadplegen van bronnen met ICT en het gebruik van hulpmiddelen, zoals tekstverwerking kunnen tijdens de lessen niet worden begeleid door de leraar. Het leerproces van de leerlingen rond zelfstandig werken kan dus moeilijk worden opgevolgd.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk loopt parallel met de aangeboden leerplandoelen. In de
Evenwicht puntenverdeling van de examens scores grammatica en woordenschat het
Volledigheid hoogst.
Beheersingsniveau De evaluatie van de productieve vaardigheden wordt niet duidelijk onderbouwd
Transparantie met criteria. Het is niet altijd duidelijk hoe de leerlingen betrokken worden via zelf- en peerevaluatie.
Voor de evaluatie van attitudes is de scheiding van schoolse en vakspecifieke attitudes niet duidelijk. Op vakniveau doet zich een vermenging voor van algemene en vakattitudes.

Leerbegeleiding De lessen verlopen in een positief leerklimaat. Afsprakennota's,
Preventief leerstofoverzichten, leertips en extra oefeningen worden op het leerplatform
Curatief geplaatst. Tijdens de lessen ontbreekt de visuele ondersteuning doorgaans. Het onderwijsleergesprek overheerst waardoor de leerlingen vaak passief participeren aan het onderwijsleerproces. Ze krijgen feedback op de toetsen, maar verbeteren niet altijd de gemaakte fouten. De (zelf)reflectie over vaak voorkomende fouten met de leerlingen is nog te weinig het uitgangspunt van de remediëring.
Er zijn heel wat tekorten voor het vak. Volgens de leraren ligt de verklaring in het feit dat een nieuwe taal een regelmatige en grondige studie-aanpak vraagt en dat dit bij vele leerlingen mank loopt. Hard studeren valt hen moeilijk en ze leren te oppervlakkig. De leerlingen hebben vooroordelen tegenover de 'moeilijke' Duitse taal en beginnen met angst aan het vak. Die angst wordt meegenomen naar het examen.

3.1.1.4 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplannen O/2/2006/113, O/2/2006/298)

Voldoet

De leerplanrealisatie is zo goed als volledig. De evaluatie voldoet nipt.

Onderwijsaanbod In de tweede graad worden vrijwel alle leerplandoelen aangeboden maar is het
Volledigheid evenwicht soms zoek. Door een te uitgebreide behandeling van de leerstof

*Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

boekhouden missen andere onderdelen als marketing, analyse van de jaarrekening en ondernemingsfinanciering diepgang. Ook is er nog te weinig aandacht voor het ontwikkelen van de onderzoeksvaardigheden. De leerlingen voeren weliswaar een aantal ICT-opdrachten uit, maar die volstaan niet om de specifieke eindtermen inzake onderzoekscompetentie volwaardig te realiseren. In de derde graad zorgt het behandelen van een aantal onderwerpen die het leerplan niet oplegt voor een te grote druk op de leerplanrealisatie. Zowel in de tweede als in de derde graad is het nagestreefde beheersingsniveau van de leerstof veeleer bescheiden. De leerlingen doen heel wat begripsmatige kennis op, maar ontwikkelen onvoldoende vaardigheden om die kennis ook toe te passen in betekenisvolle contexten. Er is aandacht voor actualiteit, maar men gebruikt die nog onvoldoende als een aanknopingspunt bij het aanbrengen van leerinhouden of als een concrete toepassing daarvan. De leerlingen nemen in de derde graad wel deel aan een bedrijvenspel en een project. In de derde graad zorgt de keuze voor de opeenvolging van de leerinhouden voor een verminderde samenhang van het onderwijsaanbod. De afspraak op schoolniveau dat de leerlingen in het tweede jaar van de derde graad een eindwerk maken resulteert niet in het realiseren van de eindtermen inzake de onderzoekscompetentie in de derde graad in hoofdte van alle leerlingen. Tot en met vorig schooljaar mochten de leerlingen immers vrij een onderwerp kiezen voor dit eindwerk. Van de drie leerlingen in het zesde leerjaar van de pool economie koos slechts één voor een economisch thema. Het is een stap in de goede richting dat de leerlingen vanaf het huidige schooljaar een poolgebonden onderwerp kiezen, zoals gevraagd door het leerplan.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Het vaklokaal van de tweede graad beschikt over een beamer, digitaal bord en een vijftal computers. Het digitaal bord wordt ingezet bij het verbeteren van taken en voor het projecteren van het bordboek. De leerlingen kunnen gebruik maken van de computers voor het uitvoeren van ICT-opdrachten. Het vaklokaal van de derde graad voldoet niet aan de minimale materiële vereisten van het leerplan.

Evaluatiepraktijk
*Volledigheid
Transparantie
Beheersingsniveau*

De evaluatie van het dagelijks werk gebeurt in beide graden door middel van toetsen en taken. De frequentie daarvan is goed en de leerlingen noteren de verbetering. De evaluatie is representatief voor de aangeboden leerplandoelen. Op de examenopgaven staat de puntenverdeling vermeld, wat bijdraagt tot de transparantie. In beide graden is de evaluatie echter hoofdzakelijk gericht op de reproductie van kennis en op eenvoudige toepassingen. De vraagstelling is zowel voor het dagelijks werk als op de examens meestal van een laag cognitief niveau.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

Doordat de klasgroepen zeer klein zijn kunnen de leraren een bijna individuele leerbegeleiding aanbieden. Vanwege de taalachterstand van de meeste leerlingen gaat daarbij veel aandacht naar taalgerichte leerbegeleiding, zoals het uitleggen van woorden of het ontleden van definities. In het eerste leerjaar van de tweede graad is er aandacht voor leren leren via een bundel met studietips. In beide graden weten de leerlingen duidelijk wat van hen verwacht wordt en is er voldoende aandacht voor herhaling van de examenleerstof.

Deskundigheidsbevordering
*Vorming
Overleg*

De sterk versnipperde lesopdrachten van de leden van de vakgroep zetten een rem op een diepgaande vakgroepwerking. Desondanks blijkt uit de vakgroepverslagen een hoge mate van engagement en professionele

taakbekommernis.

De leraren volgden in het recente verleden geen vakinhoudelijke of vakdidactische nascholing. De vakgroep nam wel deel aan vakoverstijgende nascholingsinitiatieven, onder meer voor het gebruik van het digitaal bord. De leraren tonen voldoende engagement om aan een aantal verbeterpunten te werken.

3.1.1.5 Fysica in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplan O/2/2006/288)

Voldoet niet

De realisatie van de eindtermen en leerplandoelstellingen voldoet niet. Het aanbod en de evaluatiepraktijk zijn onvolledig. De uitrusting biedt te weinig ondersteuning bij de leerplanrealisatie.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen

Leerlingen uit de studierichting Economie-wiskunde krijgen bovenop de basisvorming één uur fysica extra aangeboden. Zij volgen samen les met de leerlingen uit de studierichtingen Latijn-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde en allen krijgen het leerplan O/2/2006/288 (twee uur fysica/week) aangeboden. Leerlingen uit de studierichtingen met pool wetenschappen volgen in het complementair gedeelte het vak 'wetenschappelijk werk', waar ook een aantal doelstellingen uit het leerplan fysica worden aangeboden. De school springt niet bewust om met dit extra aanbod. Ze heeft geen zicht wie waar welke leerplandoelstellingen fysica aangeboden krijgt en waar en op welk beheersingsniveau deze geëvalueerd worden. De klasgrootte is zeer beperkt en biedt voldoende kans tot differentiatie en ruimte voor experimenteel werken.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Het aanbod van de leerplandoelstellingen is onvolledig. Vooreerst zijn er tekorten bij het aanbieden van de doelstellingen met betrekking tot onderzoekend leren/leren onderzoeken/onderzoekscompetentie. Er worden geen leerlingenpractica georganiseerd. Het leerplan vraagt minimum vier leerlingenpractica per leerjaar die in totaal minstens vier lestijden in beslag moeten nemen. Leerlingen uit de studierichting Wetenschappen-wiskunde krijgen in het complementaire vak 'wetenschappelijk werk' één ICT opzoekopdracht en één practicum voor fysica aangeboden. Sporadisch kunnen leerlingen tijdens de lessen zelf experimenteren (bijvoorbeeld bij het werken met een elektroscop). Er is geen bijdrage vanuit het vak fysica voor het werken aan de doelstellingen in het kader van de onderzoekscompetentie. Ook in het aanbod van de leerplanonderdelen 'mechanica' en 'elektriciteit en magnetisme' zijn er tekorten. Zo worden bijvoorbeeld de doelstellingen met betrekking tot 'behoud van energie', 'energieomzettingen', 'elektromagnetische inductie (motor en generator)' niet aangeboden. Het inoefenen van formules en begrippen gebeurt vooral via vraagstukken. Redeneeroefeningen vanuit grafieken of visueel voorgestelde problemen komen zelden voor. Het aantal demonstratieproeven is zeer beperkt. Dit wordt deels opgevangen door ICT-visualisaties en animatiefilmpjes van proeven. Tijdens de projectdagen wordt een goede invulling gegeven aan de doelstellingen 'wetenschap en samenleving'.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De lessen worden gegeven in een wetenschapslokaal met basisuitrusting. In het lokaal zijn een computer, internetaansluiting en projectieapparatuur voorhanden. De vele opbergkasten in het lokaal bevatten heel wat leermiddelen

die verouderd en onvolledig zijn en/of waarvan geen enkele leraar het gebruik of de toepassing kent. Een screening van het materiaal op basis van de minimale materiële vereisten uit het leerplan dringt zich op. De slordige en onoverzichtelijke manier waarop het materiaal nu aanwezig is, laat onvoldoende toe vlot demonstratie- en leerlingenproeven uit te voeren. De afgelopen jaren is er niet geïnvesteerd om het materiaal op punt te stellen en waar nodig nieuw materiaal aan te schaffen.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De hiaten in het aanbod laten zich ook voelen in de evaluatiepraktijk. De doelstellingen met betrekking tot onderzoekend leren/leren onderzoeken zijn niet opgenomen in de evaluatiepraktijk. Bij de toetsen en de examens zijn de vragen vaak op het beheersingsniveau van de basisvorming, wat niet correct is voor de leerlingen uit de studierichtingen met pool wetenschappen. Vooral de leerplanonderdelen ‘mechanica’ en ‘elektriciteit en magnetisme’ worden voor hen te weinig diepgaand bevraagd. De vraagstelling is weinig gevarieerd en beperkt zich veelal tot reproductievragen en vraagstukken. Daar leerlingen tijdens de lessen weinig geconfronteerd worden met uitdagende opdrachten, komen deze uiteraard ook niet voor bij toetsen en examens.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De lessen verlopen gestructureerd, waarbij het onderwijsleergesprek de meest gebruikte werkvorm is. Via ICT-visualisaties worden de fysicalessen in enige mate aanschouwelijk gemaakt. Er blijven echter heel wat kansen liggen om met eenvoudig didactisch materiaal de wetenschappelijke methode centraal te stellen in de fysica lessen. Theorie wordt tijdens de lessen niet opgebouwd vanuit het experiment of de waarneming. Nochtans biedt de zeer kleine lesgroep voldoende mogelijkheid om bij elke les voluit te gaan voor de experimentele en uitdagende aanpak. Het cursusmateriaal beperkt zich tot de essentie van de leerinhouden. Hier en daar ontbreken enkele leerinhouden en diepgaande, uitdagende opdrachten.

3.1.1.6 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/008)

Voldoet niet

De realisatie van de eindtermen en leerplandoelstellingen voldoet niet. Het aanbod is onvoldoende afgestemd op de doelgroep. Onderzoekend en activerend leren krijgt onvoldoende plaats in het lesgebeuren. De wetenschappelijke vaardigheden zijn niet opgenomen in de evaluatiepraktijk. De uitrusting en de attributie van het vak bieden te weinig ondersteuning bij de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De meeste lessen natuurwetenschappen zijn uitgewerkt op basis van het handboek en onvoldoende vanuit de eindtermen en de leerplandoelstellingen. De verschillende leerplaninhouden worden aangeboden, maar ook tal van verdiepingen (inwendige bouw van dieren, vitale capaciteit, voortplanting van bloemen,...) die niet in het leerplan voorkomen. De verplichte leerlingenproeven (minstens twee per leerjaar) worden niet aangeboden. Leraren geven aan over te weinig tijd en materiële uitrusting te beschikken om leerlingenproeven te organiseren tijdens de lessen. De doelstellingen in verband met microscopie kunnen niet aangeboden worden wegens een gebrek aan goed werkende microscopen. Leerinhouden worden overwegend via onderwijsleergesprekken aangeboden. Het meest gebruikte hulpmiddel (demonstratiemiddel) is het digitale bordboek. Leerlingen zelf ‘leren onderzoeken’ tijdens de lessen komt zelden voor. Deze werkwijze stimuleert weinig de intrinsieke motivatie voor natuurwetenschappen en zorgt ervoor dat de leerplandoelstellingen met betrekking tot de wetenschappelijke vaardigheden onvoldoende aan bod komen.

Onderzoekend en activerend leren krijgt geen centrale plaats in het lesgebeuren. Nochtans zijn het net deze aspecten die het aanbod beter kunnen afstemmen op de taalzwakke doelgroep.

Lovenswaardig zijn de didactische uitstappen (de Milieuboot, Provinciaal instituut voor milieueducatie) in het kader van de projectdagen, waar onderzoekend en activerend leren wel een centrale plaats krijgt.

Onderwijsorganisatie De grootte van de lesgroepen bemoeilijkt het werken aan de doelstellingen met
Samenstelling klasgroepen betrekking tot de wetenschappelijke vaardigheden.

Uitrusting De lessen worden gegeven in een wetenschapslokaal met een leraarstafel met
ICT basisuitrusting. In het lokaal zijn een computer, internetaansluiting en
Inzet uitrusting projectieapparatuur voorhanden. Er bestaat een mogelijkheid om uit te wijken
Leermiddelen naar een ander wetenschapslokaal waar ook tafels voorzien zijn waar leerlingen
experimenten kunnen uitvoeren (met water-, gas- en elektriciteitsaansluitingen).
Er zijn onvoldoende microscopen om leerlingen in contact te brengen met
microscopie. Modellen en een skelet zijn er niet. De vakgroep heeft een eerste
stap gezet tot het binnenbrengen van eenvoudig materiaal voor
demonstratieproeven, maar heeft dit nog niet gedaan voor leerlingenproeven.
Het gebruik van ICT beperkt zich overwegend tot projectie van het bordboek en
illustraties.

Evaluatiepraktijk De wetenschappelijke vaardigheden (metingen uitvoeren, waarnemen, een
Evenwicht natuurwetenschappelijk probleem herleiden tot een onderzoeksvraag,...) zijn niet
Volledigheid opgenomen in de evaluatiepraktijk.
Beheersingsniveau De vraagstelling bij toetsen en examens vertoont een wisselend beeld. Sommige
vragen zijn kennisgericht, andere vragen zijn meer gericht op de
leerplandoelstellingen en meten niet enkel het geheugenwerk.

Leerbegeleiding De lessen verlopen zeer gestructureerd, waarbij het onderwijsleergesprek de
Preventief meest gebruikte werkvorm is. De leraren trachten via visualisaties (vooral ICT-
Curatief visualisaties en in mindere mate demonstratieproeven) de lessen voldoende
contextrijk aan te bieden.
Leraren bieden voldoende taalsteun bij het hanteren van
nieuwe/wetenschappelijke begrippen. Bij moeilijkheden voor het vak geven
leraren regelmatig extra remediëringlessen. Het cursusmateriaal biedt
voldoende ondersteuning.

Deskundigheidsbevordering De afgelopen jaren zijn de titularissen voor het vak natuurwetenschappen
Overleg regelmatig gewijzigd. Daarbovenop geven alle leraren ook nog een aantal andere
Beginsituatieanalyse vakken. Hierdoor krijgen leraren te weinig tijd om zich te verdiepen in de
eindtermen en het leerplan. Niemand voelt zich eigenaar van het vak. Ook in de
vakvergaderingen stond een grondige leerplanstudie niet op de agenda.

3.1.1.7 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2012/009)

Voldoet niet

De leerplanrealisatie voldoet niet. Het leerstofaanbod is onevenwichtig, onvolledig en onvoldoende gericht op de verbreding en verdieping van de communicatieve vaardigheden. De taaltaken voor spreken, luisteren en schrijven situeren zich niet op de verwerkingsniveaus die in de doelstellingen aangegeven worden. De evaluatie is niet representatief en wordt niet gebruikt om het leerproces aan te sturen. De instroom van anderstalige leerlingen met onvoldoende taalbagage, het gebrek aan ICT-ondersteuning en de grote lesgroepen liggen mee aan de basis van de tekorten.

Onderwijsaanbod Ondanks de professionele bekwaamheid, de zorg en de betrokkenheid van de
Volledigheid leraren voldoet de leerplanrealisatie niet omdat aspecten van het leerplan niet
Evenwicht

behandeld worden. De leerlingen worden vanuit het leerboek begeleid in het leerproces naar receptieve en productieve taalbeheersing, maar missen de nodige strategieën of referentiekaders zoals (stappen)plannen, luister- en spreekkaders.

De vaardigheden luisteren, spreken, lezen en schrijven komen niet evenwichtig en onvoldoende geïntegreerd aan bod. De vaardigheid 'kijken' komt mede door het gebrek aan ondersteunend mediamateriaal zelden aan bod.

Het oefenen en evalueren van taalhandelende activiteiten (al doende communicatieve vaardigheden aanleren) krijgt beperkt ruimte. De meeste aandacht gaat uit naar de taalbeschouwing (spelling en spraakkunst) vaak als klassieke spelling- en spraakkunsttraining opgevat. Taalbeschouwing wordt zelden functioneel of vanuit een beginsituatie- of foutenanalyse benaderd en staat onvoldoende in dienst van een verhoging van de taalvaardigheid van de individuele leerling. Spelling en spraakkunst zijn onvoldoende geïntegreerd in het schrijfonderwijs opgenomen als deelvaardigheden tot degelijk schrijven. De leerplanvisie om spellingsregels op te bouwen vanuit taalobservaties is nog niet ingeburgerd.

Rekening houdend met de anderstalige instroom van leerlingen worden spreek- en schrijf oefeningen onvoldoende ondersteund door spreek- en schrijfkaders als taalsteun. Het invullen van formulieren (ET 14) en het communicatief schrijven (ET 15) - waarbij de leerling schrijft met een bepaald doel, voor een bepaald publiek, met een formeel of informeel karakter en aangepast taalgebruik – krijgen onvoldoende oefenruimte. De leerlingen maken onvoldoende kennis met schrijvoorbeelden van teksten met meer formele eisen zoals brieven, advertenties, verslagen uit de eigen leefomgeving om de gevraagde schrijftaken te kunnen realiseren.

Ook de spreektaken missen diepgang. Georganiseerde spreektaken, die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen en bij de behandelde onderwerpen, en die de communicatievaardigheid verhogen, zijn schaars. Tijdens de gevolgde lessen reflecteren de leerlingen zelden over hun eigen en andermans taalgebruik.

Algemeen geven leraren aan niet te kunnen verder bouwen op de verworven vaardigheden van de leerlingen in het lager onderwijs, waardoor strategieën onvoldoende herhaald, verbreed of verdiept kunnen worden.

Aan het aanleren van de kijkvaardigheidsdoelstellingen eigen aan de koepel (EDV 31 tot en met 35) waarin leerlingen leren de beeldtaal te begrijpen en te beoordelen en zo inzicht krijgen in het gebruik en vooral de transfer van de nodige strategieën naar andere vakken, wordt weinig aandacht besteed.

Bij de OVUR -aanpak is de (zelf)reflectie te weinig gericht op het gebruik van de gepaste strategie. Welke planmatige technieken, procedures, handelwijzen leerlingen dienen in te zetten om hun taalvaardigheid verder te ontwikkelen en te versterken, wordt onvoldoende duidelijk toegelicht.

Aan de beheersing van de leesvaardigheid wordt aandacht besteed. Het begrijpend lezen, structurerend lezen en de tekstanalyse worden aangeboden met een variatie aan tekstmateriaal en tekstsoorten. De leerlingen hebben het moeilijk met het beoordelend verwerkingsniveau (ET 10). Informatie achterhalen lukt nog maar ordenen en beoordelen uit bronnen als registers, inhoudsopgaven, catalogi, naslagwerken en recensies is moeilijk. Het aangeboden verwerkingsniveau is doorgaans structurerend.

Het aanzetten tot het lezen van goede jeugdliteratuur is een sterk punt. De leerkrachten hebben een eigen mini-bibliotheek gefinancierd en ingericht in de klas om de leerlingen vanuit huislectuur uit te dagen om meerdere literaire vormen te verkennen en aan het lezen te zetten.

Uitrusting De aanbevolen materiële uitrusting uit het leerplan is niet beschikbaar. De leslokalen bevatten geen multimedia-voorzieningen en/of middelen tot ICT-integratie om de lessen te ondersteunen. Omdat het niet kan tijdens de lessen worden de leerlingen verondersteld de zoekopdrachten thuis uit te voeren.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie volgt de aangeboden leerplandoelen en weerspiegelt vooral de taalbeschouwende elementen. De formatieve toetsen peilen naar reproductie en onvoldoende naar vaardigheden. De productevaluatie primeert op de procesevaluatie. De evaluatie is vaak onvoldoende transparant. Per taalkaak is het niet altijd duidelijk welke de afgesproken en gecommuniceerde criteria zijn. De evaluatie dient nog onvoldoende als basis om het leerproces van de leerlingen bij te sturen of om individuele leermoeilijkheden te remediëren. De leraren houden rekening met de pedagogische maatregelen voor dyslectische leerlingen. In het eerste en tweede leerjaar organiseren en evalueren de leraren Nederlands bij de schoolstart een toets (begrijpend lezen, woordenschat) bij begin en eind van het leerjaar. De resultaten van de screening worden gebruikt om de remediëring te starten. Indien nodig worden bijwerklessen tijdens de middag georganiseerd, wordt een tutor-lezer aangeduid of herhalings- en remediëringsoefeningen aangeboden. De proefwerken zijn grotendeels opgesteld rond de taalbeschouwende elementen (woordenschat, spelling en zinsontleding) naast het lezen, luisteren en spreken. De gestelde vragen zijn eerder kennis- dan toepassingsgericht. De evaluatiepraktijk is nog niet afgestemd op de principes voorgesteld in het leerplan.

Leerbegeleiding De leraren creëren een aangenaam en veilig leef- en leerklimaat. Er is ruimte voor inbreng en interactie. De leerbegeleiding is eerder curatief dan preventief georiënteerd. Het onderwijsleergesprek overheerst. Visuele ondersteuning ontbreekt doorgaans. Leraren zorgen voor overzichten van herhalingsstoetsen en examenleerstof en organiseren bijwerklessen indien nuttig. De leerlingen zijn echter nog onvoldoende vertrouwd met het hanteren van diverse taalgerichte strategieën om in staat te zijn verschillende soorten van informatie te begrijpen of weer te geven in andere vakken. Het zelfstandig kunnen toepassen van de gepaste methode is bij de (zelf)reflectie van het leerproces niet altijd duidelijk.

Leerlingen met specifieke (leer)moeilijkheden krijgen bijkomende ondersteuning.

Onderwijsorganisatie Om tegemoet te komen aan de leernoden van de instromende leerlingen in het eerste leerjaar besteedt de school naast de vier uur Nederlands twee uur aan project Nederlands als keuzevak in de basisoptie Moderne wetenschappen voor alle leerlingen. De leerinhouden van de projecturen staan los van de lessen Nederlands. Een duidelijke koppeling van het onderwijsaanbod aan de leerplanrealisatie dringt zich op.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking verloopt doorgaans informeel. De vakgroep heeft het nieuwe leerplan (2012/009) nog niet als basisdocument gebruikt voor het bijsturen van het curriculum.

3.1.1.8 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/013)

Voldoet

De eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. Via de projecten worden de meeste leerplandoelstellingen aangeboden. De drie dimensies 'techniek hanteren', 'techniek begrijpen' en 'techniek duiden' krijgen voldoende aandacht. Het optimaliseren van de uitrusting is volop in ontwikkeling.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De meeste leerplandoelstellingen worden aangeboden via projecten. Deze omvatten de verschillende toepassingsgebieden ('energie', 'constructie', 'informatie en communicatie', 'transport' en 'biochemie'). De drie dimensies 'techniek hanteren', 'techniek begrijpen' en 'techniek duiden' krijgen voldoende aandacht, maar zijn niet in alle projecten evenwichtig uitgewerkt. Het handboek, dat tot vorig schooljaar werd gebruikt voor bepaalde toepassingsgebieden, is vervangen door veelal goed uitgewerkte projectbundels. Via de projecten komen de leerplandoelstellingen met betrekking tot 'techniek als menselijke activiteit' in de meeste toepassingsgebieden aan bod. Dit gebeurt weinig planmatig, waardoor de samenhang van de doelstellingen zowel in het aanbod als in de evaluatie weinig zichtbaar wordt gemaakt. Tijdens de lessen is er voldoende aandacht voor 'taalontwikkelen vakonderwijs'. Vorig schooljaar zijn leraren begonnen de materiële uitrusting op punt te stellen. De blijvende aandacht en recente investering in nieuw materiaal bieden voldoende garantie voor een leerplangericht aanbod.

Onderwijsorganisatie
Samenstelling klasgroepen
Organisatie curriculum

De organisatie van de lesweek (twee lessen in blok) is functioneel voor de leerplanrealisatie. De klasgrootte daarentegen bemoeilijkt het veilig en leerplangericht werken.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Ondanks de inspanningen om de materiële uitrusting volgens het leerplan te voorzien, zijn er nog een aantal tekortkomingen. Het technieklokaal is niet uitgerust met polyvalente werktafels voor leerlingen. Er is slechts één pc met internetaansluiting beschikbaar in het vaklokaal. Voor 'techniek en energie' zijn de meeste tangen niet geïsoleerd en ontbreekt wat demonstratiemateriaal (o.a. verliesstroomschakelaar en veiligheids). Voor 'techniek en constructie' ontbreken bankschroeven en een kolomboormachine. De leermiddelen voor 'techniek en communicatie' zijn defect en/of onvolledig.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk is voor verbetering vatbaar. Ze omvat enerzijds taken en kennisgerichte toetsen en anderzijds de beoordeling van de werkstukken. De kennisgerichte toetsen zijn afgestemd op de leerplaninhouden, maar onvoldoende op de leerplandoelstellingen. Hierdoor zijn de toetsen te weinig afgestemd op het verwachte beheersingsniveau (techniek duiden en begrijpen). De evaluatiecriteria voor de werkstukken zijn te vaag, onvoldoende transparant en te weinig op de leerplandoelstellingen afgestemd.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

In de lessen heerst een ordelijk leer- en leefklimaat. De individuele begeleiding van de leerlingen voldoet. Hierbij is er aandacht voor een correcte werkmethode en remediëring bij de uitgevoerde technieken. De projectbundels zijn voldoende gestructureerd en meestal afgestemd op de leerplandoelstellingen.

3.1.1.9 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid
Doelgerichtheid

De visie en planning voldoen. De VOET-werking kadert binnen de algemene schoolvisie en binnen een traditie van brede vorming en van extra-curriculaire

activiteiten. De school beschikt sinds de invoering van de nieuwe VOET over een beleidsplan. Dit plan heeft geleid tot een partieel overzicht van de mate waarin alle VOET bij alle leerlingengroepen worden nagestreefd. Vastgestelde hiaten zijn gedeeltelijk ingevuld. Recentelijk werkt de school aan een doorstart. Het beleidsplan wordt geactualiseerd aan de hand van een nieuwe beginsituatieanalyse en van doelstellingen op beleids-, leraren-, en leerlingenniveau. Momenteel zijn er in het overzicht en de planning van de school nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET en alle leerlingengroepen.

Ondersteuning De school zorgt voor een breed draagvlak voor de VOET-werking door haar leraren vrij adequaat te ondersteunen. Omdat er een goede voedingsbodem is in de vakoverschrijdende projectwerking van de school, slaagt ze er in om leraren een actieve bijdrage te laten leveren aan een brede vorming voor haar leerlingen. De school zorgt voor de nodige communicatie, onder meer via de schoolkalender en via de beleids- en personeelsvergadering. De schoolleiding treedt stimulerend en faciliterend op. Heel wat teamleden nemen verantwoordelijkheid. Sinds kort zijn de organisatie en coördinatie in handen van een nieuw directielid. Er zijn concrete plannen om de bestaande VOET-werkgroep te reactiveren en om een actuele inventaris van activiteiten te maken. Er zijn op korte tijd een hele reeks projectfiches ontwikkeld om de VOET-werking op een systematische wijze overzichtelijk te maken.

Doeltreffendheid De school heeft haar beleidsmatige aanpak van VOET recentelijk in vraag gesteld en al gedeeltelijk bijgestuurd. Ze evalueert de werking van de vakoverschrijdende initiatieven onder meer in relatie tot de beoogde VOET, maar doet dit nog niet doelbewust en systematisch.

Ontwikkeling Er zijn verschillende professionaliseringsinitiatieven en nog enkele werkpunten. De school deed een beroep op de pedagogische begeleiding, onder meer om haar initieel beleidsplan op te stellen. De doorstart van de VOET-werking gebeurt eveneens in samenwerking met de pedagogische begeleiding. Voor een aantal initiatieven rond bijvoorbeeld gezondheid en relaties is specifieke vorming gevolgd. De school ging nog niet na of er verdere professionaliseringsbehoeften zijn met betrekking tot VOET.

Uitvoering
Socioculturele samenleving De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De eindtermen in verband met de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, het omgaan met verschillen, de rol van conflicten en herinneringseducatie komen in de derde graad vooral in twee terugkerende projectdagen, tijdens een geïntegreerde werkperiode en in het vak geschiedenis aan bod. Ook in de tweede graad is er een initiatief rond herinneringseducatie. In de eerste graad zijn er activiteiten met betrekking tot het omgaan met verschillen en dynamiek in de samenleving. De doelen in verband met kunst en cultuur worden nagestreefd aan de hand van onder meer enkele extra-murosactiviteiten in de eerste en de tweede graad en van een geïntegreerde werkperiode in de derde graad. De eindterm in verband met de wederzijdse beïnvloeding van kunst en andere maatschappelijke domeinen komt veeleer impliciet aan bod.

Lichamelijke gezondheid en veiligheid De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De eindtermen in verband met het leren kennen van het eigen lichaam en lichaamsbeweging komen vooral in de eerste en de tweede graad aan bod. De doelen in verband met het adequaat reageren op lichaamssignalen en het aannemen van een ergonomische houding worden veeleer impliciet behandeld. Dit geldt ook voor het doel in verband met de

impact van maatschappelijke fenomenen op veiligheid en gezondheid. De school levert heel wat inspanningen rond gezondheid, veiligheid en verkeer. Nogal wat van deze activiteiten zijn specifiek geënt op de Brusselse grootstedelijke context en op de behoeften van de leerlingen. Er is ook een educatief project rond eerste hulp en cpr. Met het oog op het leren maken van gezonde voedingskeuzes wordt binnen enkele vakken de actieve voedingsdriehoek als uitgangspunt genomen. Leerlingen maken beperkt kennis met richtlijnen voor het hygiënisch omgaan met voeding. Levensbeschouwelijke vakken en enkele vakoverschrijdende initiatieven dragen bij tot het nastreven van de eindtermen in verband met genotsmiddelen, medicijnen en risicovol lichamelijk contact.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Voldoet niet

Op basis van het onderzoek ter plaatse en de analyse van de beschikbare documenten blijkt dat de onderwijsinstelling niet voldoet in het systematisch beheersen en wegwerken van risico's en problemen aangaande bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH).

De organisatie en de uitvoering van het welzijnsbeleid situeren zich op het niveau van de stad Brussel en op het lokaal niveau in de school. De stad beschikt over een uitgebreide interne dienst veiligheid en infrastructuur. Deze volgt het welzijnsbeleid in de school op en adviseert en plant acties en aanpassingen aan de infrastructuur. In de school is de directeur het 'preventie-aanspreekpunt'. Hij fungeert als contactpersoon voor de interne dienst preventie en bescherming op het werk en neemt lokaal een aantal taken op. Zowel de preventieadviseur als de directeur geven aan over te weinig tijd te beschikken om hun opdracht in het kader van het welzijnsbeleid kwaliteitsvol uit te voeren. De samenwerking tussen het lokaal niveau en het hogere beleidsniveau met betrekking tot aandachtspunten rond veiligheid en infrastructuur, verloopt soms moeizaam.

Een aantal kwaliteitsaspecten bij de organisatie van het welzijnsbeleid is zwak. Het globaal preventieplan en het jaaractieplan gaan onvoldoende uit van de werkelijk aanwezige risico's en noden in de school. De school heeft weinig of geen inspraak in de uitvoering of de planning van verbeteringswerken. Het comité preventie en bescherming vergadert overkoepelend op niveau van de inrichtende macht. De directeur heeft slechts een beperkt zicht op de werking van het comité, waardoor een formeel overleg over het welzijnsbeleid op schoolniveau tussen het beleid en de werknemers eigenlijk ontbreekt. Hierdoor hebben personeel, noch leerlingen de kans om hun mening over noodzakelijke verbeteringen in te brengen. De stad Brussel is verantwoordelijk voor het aankoop- en indienststellingsbeleid. De aankopen die gebeuren volgens de opgelegde procedure, verlopen correct met inbreng van de preventiedienst. Op schoolniveau gebeuren er echter ook aankopen buiten het reguliere circuit zonder betrokkenheid van de preventieadviseur.

Ondanks het feit dat de school proper oogt en regelmatig gepoetst wordt, zijn er toch op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid een aantal knelpunten (bijvoorbeeld omhooggekomen tegels door de wortels van een nabijgelegen boom, vloerbekleding in de sportzaal in minder goede staat, vochtproblemen in bepaalde muren). Uit de documenten blijkt dat deze herhaaldelijk gemeld werden bij de interne dienst, maar dat verbeteringswerken niet uitgevoerd worden of lang op zich laten wachten. Het beheer van de poetsproducten is een voorbeeld van goede praktijk, maar het beheer van de chemische producten (inventaris, opslag en etikettering, afhaling van chemisch afval) in de labo's is voor verbetering vatbaar. Een recent keuringsverslag van de elektrische installatie ontbreekt.

De meeste aspecten van gezondheid en hygiëne voldoen. Er is geen verzorgingslokaal, maar er kunnen wel voorzieningen worden ingericht indien nodig.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde

Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringsmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	neen
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	neen
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	neen

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De begeleiding van leerlingen bij het leren en op socio-emotioneel vlak kadert binnen de zorgtraditie van de school. Vanuit het GOK-beleid werkte ze aan de uitbouw van de cel leerlingenbegeleiding om aan de noden van de anderstalige leerlingen met taalachterstand te voldoen. De visie op leerbegeleiding is verweven met het GOK- en het talenbeleid. Het hoofddoel is in alle vakken taalversterkend onderwijs aan te bieden. Vanuit de kleinschaligheid, openheid en hartelijkheid worden de leerlingen vaak individueel begeleid.

Ondersteuning De school besteedt via een aantal initiatieven aandacht aan de ondersteuning van de leerbegeleiding. Bij inschrijving wordt de beginsituatie van de leerlingen in kaart gebracht op basis van een intakegesprek. De remediëringsinitiatieven worden van uit de klassenraad gestart. Door de kleinschaligheid van de school kennen de leraren de leerlingen goed en wordt er ook veel informeel bijgewerkt, voornamelijk vanuit extra-oefeningen of extra-lessen. Voor de leerlingen met een geattesteerde leerstoornis wordt een contract opgesteld met de gepaste sticordi-maatregelen. Ook GON- leerlingen kunnen rekenen op gepaste ondersteuning.

Doeltreffendheid De trimestriële beoordeling van de attitudes (aangepast per graad) is geënt op de (eerste reeks) vakoverschrijdende eindtermen. Daaraan heeft de school nog een rubriek 'taal' toegevoegd. Dit is de vertaling van het wel of niet Nederlands spreken in de school. Het geheel van de attitudebeoordeling is nogal verwarrend door het vermengen van gedragsattitudes met vakattitudes. Voor vakspecifieke leerproblemen kunnen de leerlingen bij de vakleraren terecht. Die voorzien in remediërende ondersteuning. De registratie en opvolging van de verschillende remediëringsinitiatieven (huiswerkbegeleiding van de eerstejaars, bijwerklessen, loopbaanbegeleiding, co-teaching) worden aan de individuele leraar overgelaten.

De school maakt gebruik van een elektronisch leerlingvolgsysteem, maar het resultaat van de remediëringsinitiatieven en de mate waarin verdere acties zich al dan niet opdringen, worden er niet systematisch in opgenomen.

Ontwikkeling De school heeft weinig zicht op de kwaliteit van haar leerbegeleiding omdat ze de effecten van de genomen initiatieven onvoldoende in kaart brengt. Op die manier laat ze heel wat kansen liggen op interne kwaliteitszorg zowel op school- als op vakkenniveau.

De ouders worden op de oudercontacten geïnformeerd over de leervorderingen van hun kinderen. De rapporteringspraktijk over het vakkenonderwijs is, met uitzondering van een beperkt aantal leraren, zwak.

Lesobservaties en nazicht van lesmateriaal tonen aan dat er afhankelijk van de leraar nog winst kan geboekt worden met betrekking tot het uitwerken van leerstrategieën. Hetzelfde geldt voor het aanwenden van de evaluatie als ondersteuning van het onderwijsleerproces.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid Zoals tijdens de vorige doorlichting al het geval was, heeft de school nog geen werk gemaakt van een geëxpliciteerde en gedeelde visie op leerlingenevaluatie. Recentelijk zijn enkele wijzigingen aangebracht in organisatorische deelaspecten van het evaluatiesysteem, zoals het inkorten van de examenperiodes. Deze bijstellingen zijn evenwel niet gesitueerd binnen een samenhangend kader. Er zijn ook nog geen doelen of richtlijnen geformuleerd die vakgroepen en leraren handvatten aanreiken voor kwaliteitsvolle, leerplangerichte evaluatie.

Ondersteuning Door het gebrek aan een gezamenlijk referentiekader zijn slechts over een beperkt aantal aspecten op schoolniveau afspraken gemaakt. Die hebben betrekking op de verhouding dagelijks werk/examens, de frequentie van de toetsing en de examinering en het gewicht van de trimesters/semesters in het puntentotaal. Er zijn slechts in beperkte mate procedures uitgewerkt om de leerbegeleiding en de evaluatie systematisch aan elkaar te koppelen. De evaluatieresultaten worden geregistreerd op het digitaal schoolplatform. Leraren, leerlingen en ouders hebben toegang tot deze resultaten. De commentaren bij de leerresultaten op de rapporten zijn louter vaststellend en hebben weinig leerbevorderende meerwaarde. De school evalueert en rapporteert op een weinig transparante wijze over een reeks van vakoverschrijdende attitudes en vaardigheden, onder meer aan de hand van de rubriek 'opvoeding'. Dit systeem ligt aan de basis van een overtreding op het inschrijvingsrecht: wie minder dan vijftig procent behaalt op opvoeding wordt het schooljaar daarop niet meer ingeschreven.

Doeltreffendheid Het verantwoordelijk stellen van individuele leraren en vakgroepen voor de kwaliteit van de evaluatie leidt ertoe dat deze meestal onvoldoende leerplangericht is. De school stelt het al dan niet behalen van de eindtermen voorop als criterium voor het uitreiken van attesten, maar de leerlingenevaluatie biedt hier niet altijd een betrouwbaar antwoord op. De school ziet er te weinig op toe dat haar evaluatie- en oriënteringspraktijk is afgestemd op de behoeften van de leerlingen en toetst haar werking in onvoldoende mate af aan de regelgeving. Tot twee jaar geleden kende de school een hoog tot zeer hoog aantal C-attesten toe in het eerste leerjaar en in de basisoptie Moderne wetenschappen. De slordige, onduidelijke en soms inhoudelijk foutieve adviezen en clausuleringen tonen aan dat de school haar opdracht inzake oriëntering en advisering met onvoldoende accuratesse opneemt. Leerlingen worden te weinig zorgvuldig gedelibereerd en georiënteerd met het oog op een passende studiekeuze. In de derde graad valt het hoge aantal A-attesten op. Oud-leerlingen kiezen ongeveer evenveel voor het vervolgonderwijs op het niveau professionele bachelor als hun studiegenoten in Vlaanderen. Ze zijn er beduidend minder succesvol. Dit is voor een stuk te verklaren door de taalachterstand van heel wat leerlingen. Meer dan de helft heeft schoolse achterstand opgelopen. Het lage beheersingsniveau bij de leerlingenevaluatie en het grotendeels ontbreken van een aanpak die leerlingen ertoe aanzet zelfstandige leeders en probleemoplossers te worden, liggen evenwel mee aan de basis van dit gegeven. In het verlengde van de vorige doorlichting blijft de motivering van de B- en C-attesten ontoereikend. De notulen beperken zich tot een zeer beknopte opsomming van vakken met een tekort, waardoor niet alle relevante elementen voor de individuele beslissing voldoende worden onderbouwd. Conform de regelgeving ontbreekt een synthese van de elementen die hebben geleid tot de toekenning van de B- en C-attesten. Opmerkelijk is bovendien het aanzienlijk

aantal uitgestelde beslissingen. In de meeste gevallen steunen de uitgestelde beslissingen niet op een gebrek aan informatie, zoals de regelgeving bepaalt, maar gaat het om het bieden van een tweede kans aan leerlingen met tekorten. Deze werkwijze is niet conform de regelgeving die uitgestelde beslissingen beperkt tot uitzonderlijke en individuele gevallen. De school heeft enkele organisatorische wijzigingen aangebracht aan het evaluatiesysteem, maar er was nog geen reflectie ten gronde over het evalueren en oriënteren van leerlingen.

Ontwikkeling De school vertoont recentelijk enige ontwikkelingsdynamiek op het vlak van leerlingenevaluatie. Zo heeft ze de laatste jaren een aantal organisatorische aspecten gewijzigd. In de eerste graad is een toetsenweek ingelast tussen de twee examenperiodes om de leerstof beter te spreiden. Verder zijn de examenperiodes ingekort en is het puntengewicht van het examen in juni vergroot om de leerlingen aan te zetten meer te studeren. De school heeft nog geen evaluatie ten gronde uitgevoerd van deze ingrepen, maar heeft vastgesteld dat er vorig schooljaar minder tekorten waren en dat de deliberaties op het einde van vorig schooljaar minder moeizaam verliepen. Net voor de doorlichting heeft de school de hulp ingeroepen van de pedagogische begeleiding om een visie op evaluatie te ontwikkelen en om de kwaliteit van examenvragen onder de loep te nemen.

Inbreuk(en) op regelgeving Het schoolreglement is niet conform het inschrijvingsrecht, omzendbrief SO/2012/01 inzake het inschrijvingsrecht en de aanmeldingsprocedures in het secundair onderwijs. De school motiveert in onvoldoende mate de toekenning van de B- en C-attesten conform het Besluit van de Vlaamse regering betreffende het voltijds secundair onderwijs van 19/07/2002, art 5, §5, 6, 8 en conform de omzendbrief SO 64, Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs - punt 6.3. Het toekennen van uitgestelde beslissingen gebeurt niet conform BVR 19-07-2002 art. 37, §2 zoals uitgelegd in SO 64 punt 8 1.2.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap De directiefunctie in de school wordt opgenomen door twee personen. Er is een algemeen directeur die de eindverantwoordelijkheid draagt en vooral de dagelijkse schoolwerking en de schoolorganisatie voor zijn rekening neemt. Sinds kort stuurt een tweede directielid een aantal afgelijnde pedagogische onderwerpen aan. De directieleden stellen zich toegankelijk, stimulerend en ondersteunend op. Ze worden bijgestaan door personeelsleden met specifieke functies zoals de ICT-coördinator, vakgroepvoorzitters, de mentor voor nieuwe leerkrachten en de leerlingenbegeleider. Het geheel resulteert in een vorm van gedeeld leiderschap dat kenmerkend is voor de kleinschaligheid en de familiale sfeer. Er is meer beleidsmatige aandacht nodig voor het aansturen en opvolgen van een aantal onderwijskundige en organisatorische aspecten. Zo zijn er nogal wat knelpunten in de materiële ondersteuning van de leerplanrealisatie. Door de toename van het leerlingenaantal tijdens het huidige schooljaar zijn er grote lesgroepen voor vakken van de basisvorming in de eerste graad. Ook heeft de school een aantal keuzes gemaakt in het onderwijsaanbod en in haar onderwijsorganisatie die niet doelgericht zijn afgestemd op de leerplanrealisatie of er zelfs belemmerend voor zijn. Het extra aanbod van twee uur project Nederlands in de eerste graad staat los van de leerinhouden van het vak Nederlands in de basisvorming. De school heeft geen overzicht van welke leerlingen in de derde graad welke leerplandoelstellingen voor fysica aangeboden krijgen. In het tweede leerjaar van de derde graad houdt de school zich niet aan de regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster door een bijkomend uur in te richten dat niet beantwoordt aan de daarvoor geldende criteria.

Besluitvorming De afstand tussen personeel en directie is klein. Er is een open en snelle informele communicatie. Ook de wijze waarop de formele besluitvorming is georganiseerd, geeft personeelsleden de kans om bij het beleid betrokken te zijn. Zo speelt de beleidsvergadering een belangrijke rol. Dit is een overlegplatform waarin op regelmatige basis organisatorische, pedagogische en beleidsmatige onderwerpen worden besproken. Leraren nemen er op vrijwillige basis aan deel. Er zijn ook een aantal werkgroepen met verantwoordelijkheid voor deelaspecten van de schoolwerking. Opvallend is het engagement van de personeelsleden bij deze initiatieven en bij tal van acties die met de vorming van en zorg voor de leerlingen te maken hebben.

Visieontwikkeling Aansluitend bij het pedagogisch project van de stad Brussel heeft de school een duidelijke algemene visie uitgewerkt. Er wordt een hartelijke school beoogd die voorbereidt op studeren in het hoger onderwijs en die aandacht heeft voor de vorming van de totale persoonlijkheid. Hiertoe wil ze een aantal concreet omschreven vaardigheden en attitudes bijbrengen. Wat dit laatste betreft, slaagt de school er goed in haar visie waar te maken: door een actieve vakoverschrijdende projectwerking biedt ze haar leerlingen een brede en harmonische vorming. De school vertaalt haar algemene visie in een aantal prioriteiten die aansluiten bij het profiel van haar leerlingen. Het gaat dan om de acties binnen het beleid in verband met gelijke onderwijskansen (GOK), het talenbeleid (zie verder) en ICT. Wat dit laatste betreft, is er een gedeeltelijke inhaalbeweging, maar de achterstand voor wat betreft het ter beschikking stellen en aanwenden van ICT-infrastructuur is nog groot. Onder impuls van haar GOK-beleid en omwille van de

kleinschaligheid, slaagt de school er in om leerlingen individueel te begeleiden en goed in te spelen op de behoeften van leerlingen met specifieke zorgvragen. Er is evenwel nog geen veralgemeende aanpak die leerlingen ertoe aanzet om gaandeweg zelfstandige leerders en probleemoplossers te worden. De school slaagt er ook op andere vlakken nog te weinig in om haar prioriteiten om te zetten in een doelgerichte en gedragen visie op het pedagogisch beleid. Er is nog geen voldoende uitgewerkt en samenhangend kader voor het aansturen van de schoolwerking op het vlak van onder meer de evaluatiepraktijk, de oriënteringspraktijk, de leerbegeleiding, het onderwijsaanbod en de onderwijsorganisatie. Hierdoor krijgen de schoolprioriteiten een te beperkte vertaling naar de klasvloer. De onderwijspraktijk sluit daarom dikwijls te weinig aan bij de behoeften van de leerlingen en bij het leerplan.

Kwaliteitszorg Deze vaststelling heeft ook te maken met de grote verantwoordelijkheden die de vakwerkgroepen toegewezen krijgen. Zij staan onder andere in voor het borgen van het aanbod van leerplandoelen en eindtermen en voor het bewaken van de validiteit van de evaluatie. De vakgroepwerking is doorgaans te weinig efficiënt georganiseerd om deze kerntaken op te nemen. Er zijn dan ook heel wat tekorten op het vlak van leerplanrealisatie die onder meer te maken hebben met een weinig diepgaande en leerplangerichte samenwerking en met een onvoldoende doelgerichte interne kwaliteitszorg.

Ook op schoolniveau is er geen geïntegreerd kwaliteitszorgsysteem. Wel wordt een beperkt aantal gegevens verzameld en geanalyseerd. Af en toe zijn er beperkte sporen van bijsturingen op basis van evaluatiegegevens, onder meer in het kader van de beleidsvergadering en van sommige werkgroepen. Er is evenwel nog geen sprake van een systematische analyse op basis van gestelde doelen. In het algemeen staan het formuleren van haalbare en meetbare doelen en het onderzoeken van de doeltreffendheid van de verschillende onderwijskundige processen aan het begin van een ontwikkelproces.

Talenbeleid In de eerste graad worden de leerlingen sterk begeleid maar met onvoldoende leerstrategieën voorbereid naar zelfstandig leren. De meeste aandacht van uit het talenbeleid gaat naar versterkend taalvaardigheidsonderwijs in de vakken. Het lesmateriaal is evenwel niet voor alle vakken voldoende aangepast aan de taalarme voorkennis van de leerlingen. De vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' zijn zelden zichtbaar aanwezig in het lesmateriaal.

De remediëringsactiviteiten zijn doorgaans gericht op klassieke bijwerklessen of bijwerkoefeningen. De leerlingen geven in de tweede en derde graad niet altijd blijk van voldoende spreekdurf. Ondanks de inzet van de leraren en de vlotte interactie in de klas overheerst het onderwijsleergesprek. De leerlingen worden onvoldoende aan het werk gezet om met de nodige strategieën zelfstandig aan het eigen leerproces te werken.

Inbreuken op de regelgeving De regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster wordt in de derde graad niet gerespecteerd (BVR van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds onderwijs).

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het aanwenden van de projectdagen voor de leerplanrealisatie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het zorgen voor leerlingen met specifieke zorgvragen.
- Het engagement van de personeelsleden.
- Het aanbieden van een brede en harmonische vorming door de vakoverschrijdende projectwerking.

Wat betreft het algemeen beleid

- De open communicatie en de toegankelijkheid van het beleidsteam.
- Het gedeeld leiderschap.
- Het aanzetten tot het stellen van prioriteiten.
- Het inzetten van een gedeeltelijke inhaalbeweging op het vlak van ICT-infrastructuur.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het sterker afstemmen van de leerplanrealisatie op de doelgroep.
- Het materieel ondersteunen van de leerplanrealisatie.
- Het implementeren van de specifieke eindtermen m.b.t. onderzoekscompetentie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het uitvoeren van het talenbeleid in de tweede en de derde graad.
- Het afstemmen van de evaluatiepraktijk op de eisen van het leerplan.
- Het afstemmen van de oriënteringspraktijk op de doelgroep.
- Het ter beschikkingstellen en aanwenden van ICT-infrastructuur.
- Het versterken van de diepgang van de vakgroepwerking.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het ontwikkelen en implementeren van een doelgerichte en gedragen visie op het pedagogisch beleid.
- Het in vraag stellen van het onderwijsaanbod en van de vertaling naar de onderwijsorganisatie.
- Het uitbouwen van een kwaliteitszorgsysteem.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor natuurwetenschappen in de eerste graad. (opvolging inspectie)
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor Nederlands in de eerste graad. (opvolging inspectie)
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor cultuur- en gedragswetenschappen in de derde graad aso Humane wetenschappen. (opvolging inspectie)
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor Duits in derde graad aso Economie-moderne talen en Latijn-moderne talen. (opvolging inspectie)
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor fysica in de derde graad aso Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen, Wetenschappen-wiskunde. (opvolging inspectie)
- De organisatie van het beleid met betrekking tot woonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) en de woonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving. (opvolging inspectie)

Wat betreft de regelgeving

- Het motiveren van de B- en C-attesten conform de regelgeving (BVR 19-07-2002 art.5, §8 en SO 64 6.3). (opvolging inspectie)

- Het uitstellen van de studiebekrachtiging conform de regelgeving (BVR van 19 juli 2002, betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, art. 37, §2 en omzendbrief SO64, rubriek 8.1.2). (opvolging inspectie)
- Het respecteren van de regelgeving in verband met het inschrijvingsrecht (SO/2012/01 - Inschrijvingsrecht en aanmeldingsprocedures in het secundair onderwijs, 05 juni 2012). (opvolging inspectie)
- Het respecteren van de regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster (BVR van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds onderwijs). (opvolging inspectie)

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Latijn	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Moderne wetenschappen	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		Duits
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	fysica	
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Duits
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	fysica	fysica

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **08-11-2016** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

Het niet motiveren van de B- en C-attesten conform de regelgeving (BVR 19-07-2002 art.5, §8 en SO 64 6.3).

Het niet respecteren van de regelgeving met betrekking tot het uitstellen van de studiebekrachtiging (BVR van 19 juli 2002, betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, art. 37, §2 en omzendbrief SO64, rubriek 8.1.2).

Het niet respecteren van de regelgeving in verband met het inschrijvingsrecht (SO/2012/01 - Inschrijvingsrecht en aanmeldingsprocedures in het secundair onderwijs, 05 juni 2012).

Het niet respecteren van de regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster (BVR van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds onderwijs).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **08-11-2016** opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Bart Maes de inspecteur-verslaggever	Dirk VELDEMAN de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	